

De advocaat geketend met den hals aan het hof?

1578

De heer Veenendaal pleit voor het wijzigen van artikel 3 lid 2 Advocatenwet. In de eed of belofte zouden de woorden 'getrouwheid aan de Koning' geschrapt moeten worden. Ik ben het niet met hem eens. De getrouwheid aan de koning moet mijns inziens worden opgevat als de getrouwheid aan de parlementaire democratie. De getrouwheidspassage ziet niet op de persoon die het koningschap vervult overeenkomstig artikel 24 Grondwet. De passage moet ook niet geïsoleerd beschouwd worden maar in de context van de gehele eed/belofte.

Historisch gezien, is er wel een argument voor de opvatting van Veenendaal. De eed vloeit voort uit de Napoleonistische tijd. Het is een verkorte versie van de eed die Franse advocaten moesten afleggen ten tijde van het bewind van Napoleon en was bij decreet ontstaan na een reorganisatie van de orde van advocaten in 1810. Napoleon wilde de macht van de advocaten inperken en de advocaten onder controle brengen om het gevaar van een nieuwe revolutie te beperken. Hierbij liet hij de advocaat in spe voor zijn toelating zweren dat hij gehoorzaamt aan de Grondwet en trouw

blijft aan de keizer. Daarnaast moest de advocaat beloven dat hij niets zou zeggen of zou publiceren in strijd met wetten, de reglementen, de goede zeden, de veiligheid van de Staat en de openbare orde.¹ Kom daar vandaag de dag nog maar eens om.

Toch meen ik dat de geschiedenis van deze bepaling niet beslissend is. De hedendaagse opvatting over de betekenis van de eed, bestaande uit verschillende onderdelen, is beslissend. Die hedendaagse opvatting is volgens mij treffend beschreven door Quant in het *Advocatenblad*.² Hij schrijft dat de woorden 'de koning' staan voor de parlementaire democratie; getrouwheid daaraan betekent opereren binnen ons democratisch stelsel, maar ook het gebruikmaken daarvan in het belang van de cliënt. Dat is volgens mij de essentie en in samenhang met de andere onderdelen van de eed of belofte is die eed of belofte van wezenlijke betekenis voor het beroepsgedrag.

De persoonlijke, politieke opvatting van een advocaat in spe, of zoals Veenendaal het noemt 'would be' advocaat doet er in mijn opvatting niet toe. Ik denk dan ook niet dat Böhler zich onvoldoende heeft

gerealiseerd wat zij verklaarde door het afleggen van de eed of het doen van de belofte. Net als andere advocaten opereert zij immers binnen het stelsel van onze rechtsstaat, met alle rechten en verplichtingen van dien.

Uit een mailwisseling die is voorafgegaan aan deze reactie heb ik begrepen dat Veenendaal worstelt met de vraag wat er zal gebeuren als hij zelf weigert de eed/belofte af te leggen. Het antwoord is mijns inziens eenvoudig. Hij zal dan geen advocaat kunnen worden. Dat heeft niets te maken met discriminatie maar alles met het feit dat de advocaat onderdeel wordt van een stelsel van rechten en verplichtingen en vanuit dat stelsel kan hij op basis van de eed worden aangesproken. Als Veenendaal nu mijn opvatting accepteert kan hij gewoon de eed/belofte afleggen en gaan suffen in het stof, geketend aan de regels van onze parlementaire democratie.

G.J.H. Houtzagers (advocaat te Den Haag)

- 1 N. Christopoulos, *De advocateneed: een onderzoek naar het gebruik van de eed in het heden en verleden*, Den Haag, p. 25.
- 2 Prof. mr. L.H.A.J.M. Quant, 'Advocaat en ethiek', *Adv.bl.* 6 januari 1995, p. 19.

De advocaat en het stof

1579

Wellicht dat de heer Houtzagers wat stof in de ogen heeft gekregen, want zijn betoog inzake de advocateneed – hoewel zeer interessant – is mijns inziens toch niet geheel juist. De heer Houtzagers is het namelijk met Quant eens dat het begrip 'Koning' in de Advocatenwet geïnterpreteerd dient te worden als 'de parlementaire democratie'. Onduidelijk is of de heer Houtzagers een etymologische, taalkundige of juridische interpretatie geeft. De Koning is in mijn ogen ofwel een vorst met een rang lager dan keizer ex artikel 24 Grondwet, een schakstuk dat door de tegenpartij veroverd moet worden dan wel een metafoor voor de constitutionele monarchie ex artikel 42 Grondwet. Om de Koning symbool te laten zijn voor de parlementaire democratie is juridisch gezien *a bridge too far*. Het is bovendien onwen-

selijk. De Grondwet bezigt het begrip 'Koning' als staatsrechtelijke aanduiding van het ambt. Artikel 24 Grondwet regelt omtrent het begrip 'Koning' dat het 'de wettige opvolgers van Koning Willem I, Prins van Oranje-Nassau' betreft. In 1983 is bij de algehele grondwetsherziening de terminologie van het Koningsbegrip gehandhaafd. De Tweede Kamer heeft uitgebreid stilgestaan bij het Koningsbegrip en de reikwijdte daarvan. Het parlement vond dat er geen andere of ruimere interpretatie aan het Koningsbegrip moest worden gegeven. Immers, anders was dit wel in de wet of in de memorie van toelichting opgenomen. Ook de memorie van toelichting bij de Advocatenwet biedt geen aanknopingspunten voor de visie van de heer Houtzagers. Op grond hiervan moet ervan uit worden gegaan dat zijn visie geen stand kan houden.

Het betreft mijns inziens een staatkundige interpretatie die staatsrechtelijk geen basis heeft. ■

Harry Veenendaal (student Nederlands recht in Utrecht)